

‘පටියාන’ විසිඵක්වෙනි දේශනාව

නමො තසස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධසස
නමො තසස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධසස
නමො තසස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධසස

තුන්ලෝකාග්‍ර වූ භාග්‍යවත් වූ අරහත් වූ ශාන්ති නායක සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේට දස බලධාරී වූ දස බල ඥාන ධර්මයන්ගෙන් සමන්තාගත වූ සත්වයන්ගේ සන්තාන විනිවිද දකින්නා වූ විසද නුවණක් ඇත්තාවූ සීල සම්පත්තියෙන් පිරුණා වූ ජීවිතයක් දරන්නාවූ සමාධි ගුණයෙන් පිරුණා වූ ප්‍රඥා ගුණයෙන් අනන්ත වූ ශාන්ති නායක සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේට මම සිරසින් වැද නමස්කාර කරනවා මාගේ නමස්කාරය වේවා!

ඒ සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේගේ සන්තානයෙහි පහළ වී වදාළා වූ උන්වහන්සේගේ ඒ උතුම් වූ පිරිසුදු නුවණින් දැන වදාළා වූ අවබෝධකොට වදාළා වූ දේශනාකොට වදාළා වූ ඒ සුපරිසුද්ධ වූ ධර්ම ස්කන්ධයට මම නමස්කාර කරනවා මාගේ නමස්කාරය වේවා!

ශාන්තිනායක සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනාව පිරුණු ශ්‍රද්ධාවෙන් පිළිඅරගෙන ධර්ම මාර්ගයේ ගමන් කොට සුපටිපන්න ආදී ගුණ ධාරීව උතුම් වූ සහ ගුණයෙහි පිහිටියා වූ මහා සංඝ රත්නයට මම සිරසින් වැද නමස්කාර කරනවා මාගේ නමස්කාරය වේවා!

අනන්ත අපරිමාණ ගුණ ඇති බුද්ධරත්නයේ ආනුභාව බලයෙන් ධර්ම රත්නයේ ආනුභාව බලයෙන් සංඝ රත්නයේ ආනුභාව බලයෙන් තුනුරුවන් වන්දනා කිරීම තුළ පවතින්නාවූ කුසල වේතනාවන්ගේ ධර්ම වේතනාවන්ගේ ආනුභාව බලයෙන් අද දවසේදීත් මේ වෙලාවට අපි මේ කියල දෙන්නට ඉදිරිපත් කරන්නට බලාපොරොත්තුවෙන් සිටින්නාවූ ධර්ම කරුණු ටික ලෝක වාසී මේ අසාගෙන ඉන්න පින්වතුන් හැමදෙනාටම ඉතාමත්ම හොඳින් වැටහේවා! තේරේවා! අවබෝධ කරගන්නට ලැබේවා! ඒ ධර්මය ඇසීමේදී මෙනෙහි කිරීමේදී කිසිම නිවරණ ධර්මයකින් බාධාවක් හිරිහැරයක් නොවේවා! හැමදෙනාගේම සිත්වල සිහිය නුවණ මතු වේවා! සමාධි ගුණය වැඩේවා! නිවරණ ධර්ම පහළ නොවේවා! ප්‍රඥාව අවධි වේවා! මේ ධර්ම කරුණු සෑම එකක්ම ඉතාමත්ම හොඳින් නිරවුල්ව ග්‍රහණය කරගන්නට අවබෝධ කරගන්නට ලැබේවා! එයම ප්‍රතිපදාවක් වේවා! මාර්ගයක් වේවා! ඒ මනසිකාර මාර්ගයේ ගමන්කොට කෙළවර අසංඛත ධාතු සංඛ්‍යාත වූ අමාමභ නිර්වාණ ධාතුව අවබෝධ කරගන්නට ලැබේවා! කියල මෙමුත්‍රියෙන් ප්‍රාර්ථනා කරනවා.

එසේ ප්‍රාර්ථනා කරමින් අද මේ පින්වතුන්ට අලුත් කොටසක් අපි ඉදිරිපත් කරනවා. අපි ගිය පාර කිව්වේ පුරේජාත ප්‍රත්‍යය පිළිබඳව. අද අපි කථා කරනවා ‘පච්ඡාජාතපච්චය’ = පසුව උපදින්නාවූ ධර්ම සහ ඒවාගේ තිබෙන්නාවූ උපකාරක ගුණය පිළිබඳව -‘පච්ඡාජාත ප්‍රත්‍යය’.

දේශනාවේ උද්දේසයෙන් හරි කෙටියෙන් තියෙන්නේ ඕක. වෙනත් නාම ධර්ම - වස්තු ධර්ම - ඒවාගේම ඒවා ගැන කථා කරනකොට අපි මීට ඉස්සරවෙලා කථා කරපු ප්‍රත්‍යය ධර්මයන් පිළිබඳව විස්තර කරනකොට උද්දේසය - ඒ කියන්නේ මුල් මාතෘකා පාඩමේත් තිබෙනවා විස්තර ගොඩක්. නමුත් මේ දේශනාවේ - මේ පවිජාජාන ප්‍රත්‍යය පිළිබඳව කථාකරන කොට හරිම කෙටියෙන් තමයි වාක්‍ය තිබෙන්නේ. එක වාක්‍යයක් වගේ තියෙන්නේ. ඒ උනාට එහි තිබෙන්නාවූ ධර්මස්වභාවය සලකන්න ගියාට පස්සේ තරමක් ගැඹුරුවට තියෙනවා. පවිජාජාන ප්‍රත්‍යය පිළිබඳව උද්දේස වාරය සඳහන් කරන්නේ මෙහෙමයි. දැන් අද අපි තේරුම් ගත්ත ඕනෑ අපි කථා කරන්නේ මොකක්ද මේ පාඩමෙන් - මේ ධර්ම සාකච්ඡාවෙන් - මේ ධර්ම දේශනාවෙන් - ‘පවිජාජාන ප්‍රත්‍යය’. පවිජාජාන කියලා කියන්නේ ‘පසුව උපදින’ - ‘ඉපදිවිව’. ප්‍රත්‍යය කියලා කියන්නේ - පසුව ඉපදිවිව දෙයක් කලින් උපන්නාවූ දේකට ප්‍රත්‍යය වෙනවා කියන එකයි. ඇත්තට එහෙමත් එකක් තියෙනවාදැයි කියලා නිකං හිතන්නත් අමාරු වගේ. ඒ කියන්නේ හැම දේකම තියෙන්නේ ඉස්සරවෙලා ඉපදිවිව එකක් පස්සේ හටගන්නා දේකට - එහෙම නැත්නම් ඒ එක්කම ඉපදිවිව දෙයක් ඒ එක්කම හටගන්නාවූ දේකට උපකාරවෙනවා කියලා කිව්වයිත් පස්සේ ඒක නිකං හිතන්නටත් පුළුවන්. හැබැයි මේ කථාව - මේ දේශනාව - මේ ප්‍රකාශනය ඇවිල්ල ‘පසුව තමයි යමක් උපදින්නේ’ හැබැයි ඉස්සරවෙලා හටගෙන තිබෙන්නාවූ දේකට පසුව ඉපදිවිව දේ ඇවිල්ල යම්කිසි උපකාරක ස්වභාවයක් ඇතිකරනවා. අන්න එහෙම දෙයක් තිබෙනවා.

දැන් ඒක ගැන අපි හිතනකොට උද්දේස වාරයේ තියෙන්නේ මෙහෙමයි.

‘පවිජාජානපච්චයොති - පවිජාජානා චිත්තචේතසිකා ධර්මා පුරෝජාතස්ස ඉමස්ස කායස්ස පවිජාජානපච්චයෙන පච්චයො’.

‘පවිජාජානපච්චයොති’ = ‘පසුව උපන්නාවූ ඒ ප්‍රත්‍යය වීම යනු’

‘පවිජාජානා චිත්තචේතසිකා ධර්මා’ = ‘පසුව හටගන්නාවූ චිත්ත චේතසික ධර්මයෝ’

‘පුරෝජාතස්ස ඉමස්ස කායස්ස’ = ‘කලින් හටගන්නාවූ ශරීරයට - කයට’

‘පවිජාජානපච්චයෙන පච්චයො’ = ‘පසුව උපන්නාවූ ධර්ම හැටියට උපකාර වෙනවා පිහිට වෙනවා’ කියන කාරණය තමයි ඒකෙන් කියන්නේ.

මේක සලකා බලන්න කලියෙන් - දැන් මේක ප්‍රත්‍යය ධර්මයක්නේ - මේක සලකා බලන්න කලියෙන් ඒවා තේරුම් ගත්ත උපකාර වෙන උපකාරක ධර්ම කොටසක් පිළිබඳව අපි හිතමු බලන්න. මේක සිද්ධ වෙන්නේ මෙහෙමයි. මේක සිද්ධ වෙන විදිය - දැන් උපකාරක ධර්මය පහළ වෙන්නේ පස්සේ. හැබැයි ඒකෙ උපකාරය ලබන්නේ කලින් හටගත්ත දේ.

කලින් හැදිලා තිබෙන ගහ - දැන් ගහක් හැදිලා තිබෙනවා. ඒ ගහ හැදුනේ කලින් - ඒ ගහට පස්සේ වතුර දානවා. පස්සේ වතුර දානකොට ඒ කලින් හැදිලා තියෙන ගහට වතුර පෝර

දානකොට පසුව දාන්තාච්ච වතුර නිසා - පෝර නිසා ඒ ගහ යැපෙනවා - පවතිනවා - දිගට යනවා. ඒ වතුර නැත්නම් - පසුව වතුර දැමීමේ නැත්නම් ඒකට පවතින්න බෑ. ආන්ත ඒ වගේ පසුව හටගන්න දේ කලින් හට ගත්තාච්ච දේට උපකාර වෙනවා.

තවත් අපි එකක් හිතමු. කාන්තාවක් කලින් ඉපදුනා. කලින් ඉපදිලා දරුවෙක් හැටියට වැඩිලා ගිහිල්ල - ඒ කාන්තාවට ළමය කිව්වා ඊළඟට ගැහැණු ළමය කිව්වා - තරුණිය කිව්වා හැබැයි යම්කිසි දවසක ඒ කාන්තාවට - ඒ තරුණියට ළමයෙක් ලැබෙනවා. ඒ දරුවෙක් ලැබුනහම ඒ දරුවා ලැබීමත් එක්කම - පසුව තමයි දරුවා ලැබුනේ - හැබැයි ඒ කාන්තාව ඒ පසුව ලැබෙන්නාච්ච ඒ දරුවා නිසා අර කාන්තාවගේ තත්වය ගෞරවය එයාගේ තිබෙන්නාච්ච ජීවිතයේ ගොඩක් ඒවා වෙනස් කරනවා. අන්ත ඒවගේ. පසුව උපන්නාච්ච දරුවා තමයි අර කාන්තාව මවක් කරන්නේ සහ මව තනතුරේ පවත්වන්නේ. තාත්තටත් ඒ වගේ. කලින් හට ගත්තාච්ච කෙනා දරුවෙක් ලැබුනහම පියතුමෙක් වෙනවා.

අපි තවත් හිතමු මෙහෙම. ගහක් තියෙනවා - ඒ ගහේ අතු තියෙනවා - කොළ තියෙනවා - දළ තිබෙනවා. ඉතින් මේ ගහ නිකං ගහක්. ඔය ගහේ මල් හැදෙනවා - ඔය මල් හැදුනට පස්සේ ඒ කලින් හැදිලා තියෙන ගහේ තමයි පස්සේ මල් හැදෙන්නේ. පසුව, මල් හැදුනට පස්සේ ඒ මල් වලින් බලපෑමක් කරනවා ගහට. ඒ නිසා ඒ කලින් තිබිව්ව ගහට 'මල් ගහක්' කියනවා - ඔය එක විදියක්.

ඒ වාගේම තමයි ඔය පසුව හටගන්නාච්ච දේවල් පළමුවෙන් හට ගෙන තිබෙන දේවල්වලට උපකාරවෙන විදිය, පවතින්නට - ඒ වාගේම පරම්පරා වශයෙන් පවතින්නට - දිගට යන්නට උදව් වෙන උපකාර වෙන ගතියක් ඕකේ තියෙනවා. තවත් අපිට හිතෙනවා මෙහෙම. දැන් පුරා විද්‍යාව බලන්නකො. පුරා විද්‍යාව කරන දේ. ඒක ඇවිල්ල ආයතනයක් - පුරා විද්‍යාවෙන් කරන්නේ පරණ හටගෙන තියෙන දේවල් - පරණ හැදිලා තියෙන දේවල් භොයාගෙන දැන් ආරක්ෂා කරන එක - පවත්වාගෙන යන්නට රුකුල් දෙන එක. හොඳයි, මෙහෙම හිතමු බලන්නට - පළමුවෙන් හැදිලා තිබෙන දේවල් වලට එහෙම ආරක්ෂණයක් නැති උනොත් - උපකාරයක් නැති උනොත් මොකද වෙන්නේ? ඒවා පොළවට පත් වෙලා - දිරලා පොළවේ කොටස් බවට පත්වෙලා - නැතිවෙලා යනවා. දැන් මේ පුරා විද්‍යාව කියන එකෙන් කරන්නේ ඉස්සරවෙලා තියෙන දේ - ඉස්සරවෙලා හැදිව්ව දේ - පසුව හැදිව්ව පුරා විද්‍යාව ආරක්ෂා කරනවා - රකිනවා - රෝපණය කරනවා. එතකොට ඒකට තියෙන්නේ පවිෂාජාත ප්‍රත්‍යය. හැබැයි පුරා විද්‍යාව හැදුනට පස්සේ නෙමෙයි මේවා හැදුනේ. ඉස්සෙල්ල හැදිව්ව ඒවා තමයි මේකෙන් ආරක්ෂා කරන්නේ.

අන්ත ඒවගේ පසුව පසුව හටගන්නා දේවල් තියෙනවා මේ කලින් හටගෙන තියෙන දේවල් වලට යම්කිසි බලපෑමක් - අරක්ෂණයක් - රෝපණයක් ඒවාගේම ප්‍රත්‍යය වීමක් සිද්ධ කරනවා. ඔහොම ගතියක් තියෙනවා. දැන් අපි හිතමු පසුව ඒ පුරා විද්‍යාව පහළ උනා කියල - රකින්න දෙයක් නැත්නම් මොකද වෙන්නේ? ආන්ත එතකොට පුරා විද්‍යාවට යම්කිසි කොටසක් කරන්න තියෙනවා. යම්කිසි දෙයක් තියෙනවා. ඒකෙ බලපෑම තියෙනවා.

‘පවිෂ්ඨතාවය’ - ‘පුරෝජාතස්ස’ - පෙර උපන්නාවූ දේවල් වලට පසුව උපන්නාවූ දේ උදව් වෙනවා උපකාර වෙනවා. අපි දඹදිව ගියා. ජේතවනාරාමයට ගියා - ජේතවනාරාමයේ තිබෙනවා ‘ආනන්ද බෝධීන් වහන්සේ’. ආනන්ද බෝධීන් වහන්සේ මම හිතන්නේ දැනට තියෙන ‘ජය ශ්‍රී මහා බෝධීන් වහන්සේටත්’ වඩා පරණයි. බොහෝම වයසයි. වයෝවෘද්ධයි. බෝධීන් වහන්සේට දැන් ආධාර ගහල තියෙනවා. කණු ඒවගේම මැටි - ඒව දාලා ගොඩක් රුකුල් දීල තියෙන්නේ. ලස්සනට ගහල තියෙනවා වැටක්. ඒ වාගේම ඒ වැට නිසා - වට්ටට දාල තියෙන ඒ වැට නිසා ඒ බෝධීන් වහන්සේගේ ගෞරවය - බෝධීන් වහන්සේගේ අලංකාරත්වය - බෝධීන් වහන්සේගේ ආරක්ෂාව වැඩිලා තිබෙනවා. දැන් පළමුවෙන් උපන්නාවූ දේට පසුව ඇති වෙච්ච වැට - ආරක්ෂක වැට - ඒක ආරක්ෂා වෙන්ට - පවතින්නට - ඒකෙ පැවැත්ම දිගට කරගෙන යන්න උපකාරවෙනවා.

දැන් බලන්න - ‘පවිෂ්ඨතාව’ - පසුව තමයි වැට හැදුවේ. පසුව තමයි ආධාරක හැදුවේ. ඒවා කලින් හැදුනා වූ - කලින් හටගත්තාවූ ඒ බෝධීන් වහන්සේට උපකාරවෙන විදිය - උදව් වෙන විදිය - ප්‍රත්‍යය වෙන විදිය. ඒවාගේම තමයි මේක තේරුම් ගන්න අපි මේ ටික මතක් කරන්නේ.

තව එකක් තිබෙනවා. අපි මල් තියනවා විහාර මන්දිරයේ. ඒ මල් වලට පැන් ගහනවා. මල් වලට පැන් ගහන්නේ කාරණයක් නිසා. ඒ මල් වලට පැන් ගැහුවහම ඒවායේ පාට අපාට නොවී ඒවාගේම පරවෙච්ච ගතිය පෙන්නුම් නොකර එක්තරා කාලයක් තව වැඩිපුර තියෙනවා. බලන්නට පසුව ඉසින වතුර ටික අර කලින් කඩලා දාල තියෙන මල් ටික පවත්වාගෙන යන්නට උදව් වෙන විදිය - ‘පවිෂ්ඨතාවය’ - පසුව හටගන්නා දේවල් කලින් ඇතිවෙච්ච දේවල්වලට උදව් වෙන විදිය බලන්න. ඒවගේ තමයි මේ ධර්ම ටික. මේ පසුව උපදින්නාවූ දෙය කලින් හටගත්ත දේට උපකාර වෙන විදිය. උපකාරක ශක්තියක් තියෙනවා - පසුව හටගත්ත දේවල් වල තියෙනවා - කලින් හටගත්ත දේට උපකාරවෙන - ප්‍රත්‍යය වෙන - ඒකට යම්කිසි ගැම්මක් අල්ලල දෙන්නට පුළුවන් ගති ස්වභාවයක් - ගුණ ස්වභාවයක් - යම් කිසි ධර්ම ස්වභාවයක් - හැකියා ස්වභාවයක් ඒකෙ තියෙනවා. ඒ තියෙන නිසානේ අර මල - වතුර ගැහුවයින් පස්සේ - පස්සේ දාන වතුර ටිකෙන් පවතින්නේ.

තවත් එකක් තියෙනවා. ඔය ධර්ම කාරණයන් තියාගෙන හිත හිතා මෙනෙහි කරමින් ඉන්නකොට අපි යම්කිසි ධර්ම කාරණයක් හිතට ගන්න ඕනේ. අහන්න ඕනේ - කියවන්න ඕනේ - බලන්න ඕනේ. එහෙම බලල කියවල ඒ කාරණය හිතේ තියාගෙන හතර වටේ බැලුවහම මේ තම තමන්ගේ ලඟ - දුරට යන්නේ නැතුව - අපි ධර්ම කාරණයක් බලන්න හැම වෙලේම යන්නේ ජේතවනාරාමය සහ අතීතයටනේ. අතීතයට - රජගහනුවරට. ඒ දේසනා

වල තිබෙන්නාවූ කොටසක්ම තමයි ජාතකයක් හරි - ඒවා නරකයි කියනව නෙමෙයි - ඒවා වටිනාවා - ඒ සිද්ධියක්මනේ අපි හොයන්නේ. බුදුරජාණන්වහන්සේගේ ධර්මය ජීවමානයිනේ - සජීවීයිනේ - ඒකෙ පණ ගතිය තියෙනවනේ අතීත අනාගත වර්තමාන කොයි කාලෙටත්. ඒ වාගේම සර්වකාලීන අමතන්ට පුළුවන් තියෙන පැතිරිව්ව ධර්මයක්නේ මේක. ඔය ධර්ම කාරණයත් ඔය විදියට හිතේ තියාගෙන අහගෙන ධරාගෙන අපි සිහියෙන් නුවණින් මේ වටපිටාව පිළිබඳව හිතනකොට අර බුදුරජාණන්වහන්සේ දේශනා කරපු ටික මේ හැමතැනම - මේ වහලෙද රූලහට එළියේ පහළියෙද - ගස් කොළන් වලද - අපේ ජීවිතයේ හැම තැනම පැතිරිලා නිකං විහිදිලා හොඳට තියෙනවා - හොඳට ජේනවා ඒක විහිදිලා තියෙන්නේ කියල. අපිට ඒ බුදුරජාණන්වහන්සේගේ ධර්මය ආධාර කරගෙන මේ ලඟ තියෙන ධර්මය - වටේ තියෙන ධර්ම ටික මනසට - සිහියට - නුවණට ගලව ගන්ට ඕනෑ - ගලවාගෙන තේරුම් කර ගන්ට ඕනෑ - ඒක කරගන්ට ඕනෑ. ඒක තමයි තියෙන්නේ - දැන් මේ ‘පවිජාජාත ප්‍රත්‍යයයෙත්’ ඒ වගේ.

දැන් බලන්නකෝ fridge එක. Fridge එක දිහා බැලුවහම දැන් මේ කෑම උයල ඔය fridge එකට දානවා. එහෙම දාල තිබ්බයෙන් පස්සේ කාලයක් තියෙනවා. ඒවාගේම තමයි ඔය ආහාරපාන වලට දානවා යම් කිසි කල් තියා ගන්න පුළුවන් දේවල්. පසුව හට ගත්ත දේවල් ඉස්සෙල්ල හැදිලා තියෙන්නාවූ දේවල් වලට බලපෑමක් කරන තාලේ. ඒ උපකාරක ගුණය - ඔය විදියට අපිට වට පිටාවේ තිබෙන දේවල් තුලින් හොඳට තේරුම් ගන්න පුළුවන්.

තවත් මම කාරණයක් කියන්නම් - ගොඩක් ඉතින් හිතන්ට පුළුවන්. අද අපේ මේ වටේම ඉඳගෙන එක හිත් තියාගෙන ඒවාගේම කන් හරවාගෙන - දෙකන් යොමාගෙන - තමන්ගේ හිත යොදාගෙන අහගෙන ඉන්න පින්වතුන් හොඳට තේරුම් ගන්ට මේ කාරණය. පසුව හටගත්ත දෙයක් ඉස්සෙල්ල හටගත්ත දේකට බලපෑමක් කරන උපකාරයක් කරන කථාවයි මේ කරන්නේ. ඒක තමයි මේකෙන් තේරුම් ගන්න ඕන. ඒක තමයි මේ කොටසෙන් වටහා ගන්න ඕනෑ වෙන්නේ. දැන් මේ ටික මම කියල දුන්නා. දැන් ගොඩක් උදාහරණ උපමා ටිකක් පිහිට කරගන්න ඕන විදියට ඉදිරිපත් කලා. මේ ටික ඔය විදියට තියාගන්න. මේ ටික හැදි වගේ. මේ උපකාරක ධර්ම ටික.

අපි බලමු මේ ධර්ම කොටස අපි කථා කරන සියුම්වූ පරමාර්ථ ධර්මවලට ගැට ගහන්න. ගැටගහල ඒ පැත්තට දාල බලමු.

පරමාර්ථ ධර්ම කියන්නේ මොනවාද? පරමාර්ථ ධර්ම ගොඩවල් 4 ක් තියෙනවා. ඒ ගොඩවල් හතර තමයි විත්ත පරමාර්ථ ධර්ම සමුහය - වෛතසික පරමාර්ථ ධර්ම සමුහය - රූප පරමාර්ථ ධර්ම සමුහය සහ නිර්වාණ ධර්මය. එතකොට මේ ගොඩවල් 4 රෙන් නිර්වාණය අසංඛත ධාතුවක් නිසා ඒක අපි වෙන් කරනවා. එතකොට තව තියෙන්නේ ධර්ම ගොඩවල් තුනයි - මේ කථාව කරන්ට - මේක පාවිච්චියට ගන්න - මේ පවිජාජාත ප්‍රත්‍යයයේ.

මේ විත්ත ධර්ම - වෛතසික ධර්ම - රූප ධර්ම ටික අපි ගොඩවල් දෙහෙකට කොටස් කරොත් අපි සාමාන්‍යයෙන් ඔය භාවනාවලදී සුත්‍ර වලදී කියන විදියට ඒක ‘නාම ධර්ම’ සහ ‘රූප ධර්ම’

වෙනවා. විත්ත ධර්ම වලට වෛතසික ධර්ම වලට අමතනවා අපි නාම ධර්ම කියල. රූප ධර්ම වලට කියනවා රූප ධර්ම කියල. මේ විදියට කොටස් දෙකක් වෙන්කර ගත්තයිත් පස්සේ මේ අපේ ශරීරය සකස් වෙන්නේ රූප වලින්. එතැන තිබෙනවා විදි කීපයක රූප. එතකොට නාම ධර්ම වල තිබෙනවා විත්ත වෛතසික ධර්ම. මේ පවිජාජාන ප්‍රත්‍යය ගැන කථාකරන කොට මෙතැනදීත් හරියට පරෙස්සම් වෙන්න ඕනෑ පටලවා ගන්නේ නැතිවෙන්න - ඒ තමයි ‘පවිජාජානය’ කියල කියන්නේ

‘පවිජාජානා විත්තවෛතසිකා ධර්මා’ - පසුව හටගෙන තිබෙන්නාවූ විත්ත ධර්මයෝ වෛතසික ධර්මයෝ - ඔය නාම ධර්ම ටික

‘පුරෙජානස්ස ඉමස්ස කායස්ස’ - පළමුවෙන් හටගෙන තිබෙන්නාවූ මේ කයට

‘පවිජාජානපච්චයෙන පච්චයෝ’ - පසුව උපන්නාවූ ධර්ම හැටියට උපකාර වෙනවා කියන කාරණය ඔතැන තියෙනවා.

දැන් බලන්නට ‘ඉමස්ස කායස්ස’ කියල කියන කොට මේ රූප කයනේ. අපි මේ කය කියල ගන්නේ - බලන්නට මේ කයේ තියෙන ධර්ම ටික. වක්ඛු ප්‍රසාද තියෙනවා - සෝත ප්‍රසාදය තියෙනවා - ඝාණ ප්‍රසාදය තිබෙනවා - ජීවිතා ප්‍රසාදය තිබෙනවා - කාය ප්‍රසාද රූපය තිබෙනවා - ඒ වාගේම වර්ණ රූපය තිබෙනවා - ගන්ධ රූපය තිබෙනවා - ඕජා රූපය තිබෙනවා - ඊළඟට ජීවිතේන්ද්‍රිය තිබෙනවා - ස්ත්‍රී භාව පුරුෂ භාව රූප තිබෙනවා - පරිච්ඡේද රූපය තිබෙනවා - ඒවාගේම ඒවා ඇවිල්ල උපාදාය රූප හැටියට කථා කළා - මවු රූප වශයෙන් පඨවි තිබෙනවා අපේ තේජෝ වායෝ තිබෙනවා - මේ කියන්නාවූ රූප ධර්ම 28 කින් අපේ ජීවිත වල පුරුෂයකුගේ ඇගේ රූප 27 ක් කාන්තාවකගේ ඇගේ රූප 27 ක් වශයෙන් ඔය විදියට රූප මිටියක්නේ මේ ශරීරය කියල කථාකරන්නේ. මේ ‘ඉමස්ස කායස්ස’ කියල කියන කොට මේ කය කියල කියන්නේ ඔන්න ඔය කියන්නාවූ රූප ධර්ම 28 න් අපිට ගැලපෙන 27 ක් .. මේ තමයි ශරීරය.

දැන්මේ ශරීරය අපි පුංචි කාලේ මවුකුසේ හට ගත්ත - ඊට පස්සේ ඕක වැඩුනා - අපි සරලව හිතුවොත් එහෙම - මෙහෙම තියෙනවනේ - මේ ශරීරයේ පරමාර්ථ ධර්ම වශයෙන් බොහොම පුංචියට පුංචියට කොටස් කරලා වර්ග කරලා - වර්ග කරලා බැලුවයිත් පස්සේ ශරීරයක ආකාර 4 ක රූප තියෙනවනේ. ඒ කියන්නේ කර්මජ රූප මේකේ තිබෙනවා - ඊළඟට විත්තජ රූප මේ ශරීරයේ තිබෙනවා - ඊළඟට සාතූජ රූප තියෙනවා - ආහාරජ රූප තියෙනවා. දැන් මේ කර්මජ රූප - විත්තජ රූප - ආහාරජ - කර්මජ කියන රූප වර්ග 4 ම සංකලනයක් - එක්කාසුවක් - එකට බැඳී ක්‍රියාත්මක වෙන මණ්ඩියක් මේක. හරියට බැලුවයිත් පස්සේ මේක අපේ කාලේ හැටියට නිකං රටක් වගේ. දැන් multi-cultural societies තියෙන්නේ. දැන් ඕස්ට්‍රේලියාව ඇවිල්ල බොහෝම වෙනත් වෙනත් ජාතිකයෝ ඉන්න එක රටක්. මේ නවසීලන්ත රටක් වෙන වෙන සංස්කෘති තිබෙන බහු සංස්කෘතික රටක්. ඒ වාගේම බැලුවහම එක තැනක - එක රටක - එක මණ්ඩියක විවිධ විවිධ දේවල් තිබෙනවා. විවිධ ජාතිකයෝ විවිධ කථාවන් - ඔක්කොම මිනුස්සු තමයි - මිනුස්සු උනාට ඒ ගොල්ලොන්ගේ පරම්පරානුඤාන වර්ග - හටගත්ත පැති - ජාති වෙනස් - හැබැයි ඉන්නේ එක තැනක. ඔය වගේ අපේ ජීවිතිය ඇතුලේ - මේ ශරීරය රූප වශයෙන් ගත්තහම ඇත්ත

වශයෙන්ම පයවි - අපෝ - තේපෝ - වායෝ තමයි. ‘මවු රූප - භූත රූප’ සහ ‘උපාදාය රූප භැටියට ඒ රූප 24’ - ඒවා ඔක්කොම රූප තමයි. රූප උනාට ඒවා මේ ශරීරයට ඇවිල්ල තියෙන විදිය - ශරීරයට ගොඩවෙලා තියෙන විදිය - ජීවිතියට එක්කාසු වෙලා තියෙන විදිය එක විදියක් නෙමෙයි. කර්මයෙන් ආපු රූප තිබෙනවා - සිතින් හටගෙන ආපු රූප තියෙනවා - සාතුවෙන් - ආහාරයෙන් ආපු රූප තියෙනවා. දැන් මේ ජාතීන් අතර වගේ මේ රූප වැඩකරනවා. දැන් මේක තමයි ශරීරය කියල කියන්නේ. මේක තමයි ‘ඉමස්ස කය’ - ඔය කලා කරේ කය පිළිබඳව. මේක පරමාර්ථ ධර්ම මිටියක්. මේ කියන ටික ඔක්කොම පරමාර්ථ - වෙන වෙනම කලා කරාට පරමාර්ථ ධර්ම මිටියක්. හේතු ප්‍රත්‍යය ධර්ම යටතේ යන පරමාර්ථ ධර්ම. ඒ කියන්නේ පරමාර්ථ ධර්ම තියෙනව වර්ග දෙකක්. හේතු ප්‍රත්‍යය ධර්ම ආශ්‍රයේ තිබෙන පරමාර්ථ ධර්ම සහ හේතු ප්‍රත්‍යය ධර්මයන් ආශ්‍රය කරගන්නේ නැතුව හුදකලා වෙච්ච පරමාර්ථ ධර්ම. ඒ නිර්වාණ ධාතුවයි. නිර්වාණ ධාතුව හේතු ඵල ධර්මයන් - ඇතිවීම් නැතිවීම් වැඩ කරන්නේ නැති පරමාර්ථ ධර්මයක්.

දැන් මේ රූප මිටිය - මේ ශරීරය - දැන් මෙහෙම හිතන්න බලන්න - මේ ශරීරයට ගොඩාක් නීති රෙකුලාසි දාල තිබෙනවා. දැන් අපි ලංකාවේ ඉපදුනේ. ලංකාවේ ඉපදිච්ච අපිට මේ ශරීරය හටගත්තේ - හැදුනේ - ජේර ගහේ නගිනට නීති නෑ - ඊළඟට මේ ශරීරයට ඔය කණු වල නගින්න - ජේර ගහේ නගින්න - පනිනට -දුටුනට එහෙම අමුතු නීති නෑ. දැන් මේ රටවල්වල බලන්ට කලින් හටගෙන තිබෙන්නාවූ මේ ශරීරයට - මේක පවත්වන්ට පස්සේ පස්සේ - පස්සේ පස්සේ නීති බලපෑම් කොච්චර තියෙනවද කියල බලන්න. දැන් මෙහෙ තියෙනවා ඔස්ට්‍රේලියාවේ - බටහිර රටවල - නවසීලන්තයේ තියෙනවා safety first කියල. ආරක්ෂාව තමයි එක, අප වෙනුවෙන්. හැබැයි අපි උපදින වෙලාවේ ඒක තිබුනේ නෑ. ඔය safety first කියල නෙමෙයි අපි ඉපදුනේ. ඉපදෙන කොට ඕව නෑ. එතකොට ඉපදුනාට පස්සේ - ඉපදිලා තිබෙන්නාවූ මේ ශරීර ටික රකිනට - ආරක්ෂා කරන්ට එක එක දේවල් හදල තිබෙනවා මිනුස්සුන්ගේ හිත් යොදල. ආරක්ෂා සංවිධාන ක්‍රම යොදල තියෙනවා. දැන් බලන්න පසුව හට ගත්ත දේනේ - දැන් අපි ඉපදෙන්න කලින් නෙමෙයි මේක තිබුනේ - දැන් අපි බැලුවයිත් පස්සේ - අපේ වයසේ භැටියට - අපි ඉපදුනාට පස්සේ තමයි මාසෙන් මාසේ - මාසෙන් මාසේ - අවුරුද්දෙන් අවුරුද්ද ඔන්න නීති එකතුවෙන්නේ.

දැන් බලන්න ලංකාවේ ඔන්න නීති දාගෙන යනවා. කලින් උපන්නාවූ මිනුස්සු ටිකට - ඒ ශරීර ටික - ඒ ජීවිත ටික රකිනට ඒවාට බලපෑම් එන විදියට - පස්සේ පස්සේ ආරක්ෂා සංවිධාන නීති රෙකුලාසි ගෙනැල්ල දානවා. ඔය වගේ අපේ මේ කලින් හටගෙන තිබෙන්නාවූ මේ රූප එකතුවට පසුව පසුව පහළ වෙන්නාවූ ‘පවිජාජාකා විත්තවෙතසිකා ධම්මා’ - ‘පසුව හටගන්නාවූ විත්ත වෛතසික ධර්මයෝ’ - ‘පුරෝජාතස්ස ඉමස්ස කායස්ස’ - ‘කලින් උපන්නාවූ මේ කයට’ - ‘පවිජාජාතපවිචයෙන පවිචයෝ’ - ‘පසුව උපන්නාවූ දෙයක් භැටියට බලපෑම් කරනවා’. දැන් බලන්ට මේ වැඩේ. සුනාමි ආව - සුනාමිය ආවට පස්සේ සුනාමියත් එක්ක මහා නීති ගොඩක් ආවනේ. ඒ නීති හිත් වලින් හදන්නේ. ඒ නීති රෙකුලාසි විත්ත වෛතසිකයන්ගේ වැඩ. ඒ විත්ත වෛතසිකයන්ගේ වැඩ ටික බලපෑම් කරන්නේ කලින් හටගෙන තිබෙන ටික දිගට යන්න. මැරිච්ච මිනිස්සුන්ට නීති නෑනේ.

මැරීවීම මිනුස්සුන්ට - මළ කඳන් වලට කිසිම නීතියක් නෑ. මේ විදියට වැටිලා ඉන්න ඕන - මේ විදියට පෙරලිලා ඉන්න ඕන - මේ විදියට mortuary ඉන්න ඕන කියල මොන නීතියක්වත් නෑ. මළ මිනිසක් හසුරුවන්න උනත් අල්ලන්න උනත් තියෙන නීති ඔක්කොම ඒ ජීවත් වෙලා ඉන්න එක්කෙනෙකුට පවරලයි තියෙන්නේ. ඒක නිසා කියනවා 'පුරෝජාතස්ස ඉමස්ස කායස්ස' කලින් හට ගත්ත මේ කයට පසුව හටගන්න විත්ත වෛතසික ධර්මයෝ බලපෑම් කරනවා කියල.

දැන් අපිට කියන්න පුලුවන්ද 'මේ නීති හදල තියෙන්නේ පස්සේ - අපි කලින් ඉපදුනේ - අපිට ඒ අලුතින් ඒවා වැඩක් නෑ - අපි ඉස්සර තිබුන නීතියකයට අනුව යටත් වෙලා ඉන්නම් - අපි ඒ විදියට කටයුතු කරගෙන යන්නම් - අලුත් ඒවා අපිට එපා' කියල එහෙම ඒ බලපෑමෙන් මිදෙන්න පුලුවන්ද? බෑනේ - ඒ බලපෑමෙන් මිදෙන්න බෑ. දැන් කට්ටිය වාහන එලවනවනේ - ඒ වාහන එලවන කොට තියෙනවානේ නීති රෙගුලාසි - වාහනේ ගත්තේ කලින් - driver ඉපදුනේ කලින් හැබැයි ඊට පස්සේ ඊයේ පෙරේද දානවා නීතියක් - මෙතනින් මෙහෙම හරවන්නට බෑ අරහෙන් හරවන්නට බෑ කියල ඔහොම නීති දානවා. දැන් කෙනෙකුට පුලුවන්ද 'මම මේ නීතිය දාන්න ඉස්සෙල්ලයි මගේ..... ගත්තේ - මේ නීතිය දාන්න ඉස්සෙල්ලයි මම ඉපදිලා තියෙන්නේ - මම මේ රටට අවේ - ඒක නිසා ඔය අලුත් ඒවා බෑ කියල වලකින්න පුලුවන්ද? බෑ. පසුව සකස් කරන්නාවූ දේ කලින් අරගෙන තිබෙන වාහනයට - කලින් ලබාගෙන තිබෙන වාහන අයිතිකාරයට බලපානවා. එහෙම බලපාන ගතියක් - එහෙම කලින් ඉන්න එක්කෙනාට බලපෑම් වෙන ඒ වාගේම යම්කිසි අමුතු විදියේ ගුණ ස්වභාවයක් අමුතුව විදිහේ බල ආනුභාව ගතියක් ඕකේ තියෙනවා. එහෙම එකක් තියෙන නිසා තමයි මිදෙන්න බැරි. හොඳටම උණු උණුවේ අපිට ඡේතවා - පැහැදිලිවම හොඳට ඡේතවා - එහෙම බලපෑමක් අපිට තද බල විදියට තියෙනවා කියල. අන්න ඒක තමයි 'පච්ඡාජාතපච්චයෙන පච්චයෝ' - 'පසුව උපන්නාවූ දේ කලින් ඉපදිවීම දේට බලපානවා කියල කියන්නේ.

තවත් එකක් තියෙනවා. තව ඕකේ සියුම් ස්වභාවයක් තියෙනවා. සියුම් තැනක් තියෙනවා - පොඩ්ඩ පොඩ්ඩ කිට්ටු කරගෙන යන්න ඕනෑ. දැන් මේ ආකාශය රූපයක් හැටියට සලකනවා. ඇත්තටම ආකාශය කියන එක ධාතුවක්. රූප ආශ්‍රය කරගෙන ඉන්න පුළුවන් ධාතුවක්. මේ ආකාසය ඇති වේවී නැති වේවී තියෙන එකක් නෙමෙයි. ඒ ආකාස ධාතුව ඔහේ පවතිනවා. එතකොට ඔය ආකාස ධාතුව ගිය මාසේ තිබිවීම එකමයි මේ මාසෙත් - මේ මාසේ තියෙන එකමයි ඉස්සරහට මේ විදියටම තියෙන්නේ. දැන් මේ අහස යම් කිසි තැනක - භූමියක අහස ටිකක් අරගෙන - මේ අහසට අයිති කාරයෝ නෑ. අහසට ගෙවන්නේ නෑ. දැන් අපි අහසට ගෙවන්නේ නෑනේ. අහස හැම තැනම තියෙනවා. රූප ධර්ම නැති හැම තැනම අහස තියෙනවා. දැන්මේ අහස - එක්තරා කොටසකට අහස වට කරලා බිත්ති හදනවා. අහස වට කරලා බිත්ති ගොඩනගල වහළයක් දාල - 'වහළය' 'බිත්ති' කියල ඊට පස්සේ අහස එක්තරා ටිකක් කොටු කරනවා. ඒක බිත්ති වලින් කොටස් කරනවා. හැබැයි බිත්තිය ආවේ පස්සේ - බිත්තිය පස්සේ ආවේ එතෙන්නට - අහස තිබුනේ ඉස්සරවෙලා. ඒ අහසට පසුව ආපු ඒ බිත්තිය නිසා අහසට අගයක් වැටෙනවා. අහසට වටිනා කමක් ලැබෙනවා. ඒ අහස ගෙයක් හැටියට සලකනවා - ශාලාවක් හැටියට සලකනවා. ඒ පසුව ආපු

බිත්ති නිසා වහලය නිසා අහසට විශාල hall එක කියල - විශාල කාමර කියල - විශාල ගේ කියල නමකුත් වැටෙනවා. හැබැයි ඒ බිත්ති නැති වෙලාවේ - ඒ බිත්ති හැදෙන්න කලින් ඕන කෙනෙකුට එතැනින් pass වෙන්න පුළුවන් - මනුස්සයෙකුට - සතෙකුට යන්න පුළුවන්. හැබැයි මේක ආවට පස්සේ එහෙම යන්න බෑ. ඒක ගෙයක් - ඒකට අයිතිකාරයෙක් ඉන්නව - ඒකට වටිනාකමක් තියෙනවා. බලන්න, පසුව ආපු බිත්ති ටික අර අහසට කොච්චර බලපෑමක් කරාද කියල - වෙනසක් කරාද කියල.

නාම ධර්ම කියන ඒවා ජේන එව්වා නෙමෙයි. ඒවායේ සනිදස්සන ගතිය නෑ. ඒ කියන්නේ ජේන ගතිය නෑ. ඊළඟට රූපයක් හැටියට අපිට හිත බලන්න බෑ. නාම ධර්මයන් වෛතසික ධර්මයන් නුවණින් අල්ලල අහුකරගන්නවා ඇරෙන්න පාටක් උසක් පළලක් නෑ. ඒ කියන්නේ රූපමය අරමුණක් හෝ නාමමය අරමුණක් හෝ වේවා අරමුණු කරලා ඒ පැත්තට හැරිලා - ඒ අරමුණ පැත්තට නැමිලා අල්ලගත්ට අරමුණු කරගත්ට දැනගත්ට පුළුවන් එක්තරා විදියක ආනුභාව සම්පන්න බල විශේෂයක් ඔය හිත කියන්නේ. ආනුභාව සම්පන්න ගති විශේෂයක්. ආනුභාව සම්පන්න ගුණ විශේෂයක්. ආනුභාව සම්පන්න යම්කිසි දේකට බලපෑම් කරන්න පුළුවන් ආකාරයේ ශක්ති විශේෂයක්. දැනුම් ශක්ති විශේෂයක්. හඳුනා ගැනීමේ ශක්ති විශේෂයක් ඔය නාම ධර්ම කියල කියන්නේ. ඒ පස්සේ පහළ වෙච්ච නාම ධර්මවලට තිබෙනවා ඉස්සරවෙලා තිබිච්ච ඒවාට බලපෑම් කරන ස්වභාවයක් - ජේත්තත් නෑ - හැබැයි බලපෑම හරි විසාලයි. එහෙම එකක් තියෙනවා. තවත් ධර්මයන්ට බලපෑම් කරනවා.

දැන් මේ දක්වා මම කිව්වා පසුව හැදිලා තිබෙන දේවල් ඕලාරික මට්ටමෙන් කලින් ඇති වෙච්ච දේවල් වලට උපකාර කරන්නේ - බලපෑම් කරන්නේ කොහොමද කියල. හැම ගමකම හැම රටකම හේතු එල රාමුවේ තිබෙන හැම දෙයකම ඔය බලපෑම් කිරීම තියෙනවා. හැබැයි නාම ධර්ම තමයි බලපෑම් කරන්නේ. නාම ධර්ම පසුව පහළ වෙනවා රූප ධර්ම වලටයි බලපෑම් කෙරෙන්නේ. මෙ කථාවේ ඕක තමයි වැදගත්.

දැන් අපි තව පොඩ්ඩක් වෙන අංශයක් පිළිබඳව හිතමු. මේක කියන්ට ඕන මේ කථාවේදී. අලුත් ධර්මයක් නිසා - අලුත් ධර්මයක් නිසා ඇත්ත වශයෙන් එය කියන්ට ඕනේ - මේකේ තියෙනවා - මේ ‘කය’ කියන වචනය දක්වල තිබෙනවා මේ විදියට. ‘ඒකජ කය’ කියල එකක් තියෙනවා - ඊළඟට තියෙනවා ද්විජ කාය - ත්‍රිජ කාය - චතුජ කාය කියල කායවල් 4 ක් තියෙනවා. මේකත් අපි දැනගෙන තියෙන එක හොඳයි. මේක හැබැයි ටිකක් සියුම් හැබැයි දැනගෙන තියෙන එක හොඳයි. යම්කිසි තැනකදී පටලැවිල්ලක් හරි මොකක් හරි කාරණයක් මතු උනොත් මේ අහගෙන ඉන්න පින්වතුන්ට අසරණ නොවී ‘අනේ මේ මොකක්ද කියන්නේ’ කියල අසරණ නොවී තේරුම් ගන්න පුළුවන්. අපේ පරමාර්ථයත් ඒකයි. මේ සියුම් ධර්ම අභිධර්ම කථා කිරීමේදී යම්කිසි කාරණයක් පටලැවිල්ලක් නැතුව තේරුම් ගන්න පිහිටවීම. ඒකෙ තියෙනවා ඒකජ කාය - ද්විජ කාය - ත්‍රිජ කාය - චතුජ කාය

යනුවෙන්. තවත් විදියකින් ඕක මේ විදියට කියන්න පුළුවන්. ඒක සමුච්චානික කාය - ද්වි සමුච්චානික කාය - ත්‍රි සමුච්චානික කාය - චතු සමුච්චානික කාය කියල කියන්න පුළුවන්. දෙකම එකමයි කියපු විදිය වෙනස්.

අපි බලමු ඇයි එහෙම කියන්නේ කියල. ඒකප කාය කියල කියන්නේ එක වර්ගයක රූප තිබෙන්නාවූ කයට කියනවා 'ඒකප කාය' කියල. වර්ග දෙහෙක රූප තියෙන කයට කියනවා 'ද්විප කාය' කියල. වර්ග තුනක රූප තියෙන ඒවාට කියනවා 'ත්‍රිප කාය' කියල. වර්ග හතරක රූප තියෙන කයට කියනවා 'චතුප කාය' කියල. රූප වර්ග හතරක් තියෙනවා කිව්වනේ - කර්මප රූප තිබෙනවා - චිත්තප රූප තිබෙනවා - සාතුප රූප තිබෙනවා - ආභාරප රූප තිබෙනවා. දැන් මේ වෙලාවට බණ කියන මා තුලත් බණ අහන මේ පින්වතුන් තුලත් ශරීරයේ - කර්මප රූප තියෙනවා - චිත්තප රූප තියෙනවා - සාතුප රූප තියෙනවා - ආභාරප රූප තියෙනවා - වර්ග හතරකම රූප තියෙන නිසා මේ ශරීරය - අපේ කය 'චතුප කයක්' දැන් මේ වෙලාවේ. දෙවියන්ට තියෙන්නෙත් 'චතුප කයක්'. තිරිසන් ගත සතුන්ගේ තියෙන්නෙත් 'චතුප කයක්'.

ත්‍රිප කාය කියල එකක් තියෙනවා. බ්‍රහ්මයෝ ඇවිල්ල ත්‍රිප කාය කට්ටිය. ඒක වෙන්වේ මෙහෙමයි. ත්‍රිප කියල කියන්නේ වර්ග තුනක රූප තමයි ඒ ගොල්ලන්ට තිබෙන්නේ. බ්‍රහ්මයන්ට කර්මප රූප තියෙනවා. බ්‍රහ්මයන්ට චිත්තප රූප තියෙනවා. බ්‍රහ්මයන්ට සාතුප රූප තියෙනවා. කර්මප - චිත්තප - සාතුප රූප තියෙනවා. හැබැයි බ්‍රහ්මයන්ට ආභාරප රූප නෑ. ඒගොල්ල කෑම කන්නේ නෑ. ආභාරප රූප හැදෙන්න කෑම කන්න එපැයි. ඒක නිසා වර්ග තුනක රූප විතරයි තියෙන්නේ. ඒක නිසා ඒ ඇඟවල් හරිම සියුම් වෙච්ච ත්‍රිප කාය - ඒ කියන්නේ ත්‍රි සමුච්චානික කායක්. ප්‍රථම ධ්‍යාන බ්‍රහ්මලෝකයේ ආදී හැමතැනම ඔය විදියට තමයි තියෙන්නේ. ද්විතීය ධ්‍යාන - චතුත්තත් ධ්‍යානය ආදී තැන් වල. හැබැයි චතුත්තත් ධ්‍යානය හරහා යන තව දෙපැත්තක් තියෙනවා. දැන් අසංඤ තලයේ සත්වයෝ ඉන්නවනේ. අසංඤ තලය කියල කියන්නේ සංඤාව නැති රූප ස්වභාවය පමණක් තිබෙන්නාවූ සත්වයෝ. ඒ අසංඤ තලයේ ඉන්න බ්‍රහ්මයන්ගේ ඇඟ (හිත නෑනේ) ඒ ඇඟ හැදිලා තියෙන්නේ කර්මප රූපයක් හැටියට. ඒ වාගේම කර්මප රූපය - තිබෙනවා සාතුප රූපය තිබෙනවා - කෑම කන්නේ නෑනේ - කෑම කන්න බඩ ගින්නක් දැනෙන්නෙත් නෑ - තේරෙන්නෙත් නෑ - කෑම කන්න කටක් නෑ - ඒක නිසා ඒ අසංඤ තලයේ බ්‍රහ්මයන්ට ආභාරප රූප පහළ වෙන්වේ නෑ. සිතක් නැති නිසා චිත්තප රූප හටගන්නෙත් නෑ. එතකොට අසංඤ තලයේ ඉන්න සත්වයන්ට තියෙන්නේ ද්වි සමුච්චානික කායක්. ඒ කියන්නේ 'ද්විප කාය'. හොඳට වටහා ගන්න අපිට තියෙනේ 'චතුප කයක්' - 'චතු සමුච්චානික කායක්'.

ප්‍රථම ධ්‍යානය - ද්විතීය ධ්‍යානය ආදී තැන්වල සිටින රූපාවචර බ්‍රහ්මයන්ට තියෙන්නේ 'ත්‍රිප කාය' = 'ත්‍රි සමුච්චානික කාය'.

අසංඥ තලයේ සත්වයන්ට තියෙන්නේ ‘ද්විජ කාය’ = ‘ද්වි සමුට්ඨානික කායක්’ කර්මජ රූපයි සාකුජ රූපයි විතරයි.

අපි යං බලන්න අරූපාවචරයට - අරූපාවචරයට ගියායින් පස්සේ ඒකෙ ඇඟවල් නෑ. ඒක නිසා එතන ඒක සමුට්ඨානික - ද්වි සමුට්ඨානික - ත්‍රි සමුට්ඨානික - චතු සමුට්ඨානික යන කිසිම කායක් නෑ එතන. ඒ අරූපාවචර බ්‍රහ්මයන්ගේ විපාක සිතක්නේ තියෙන්නේ - එතන අරූපාවචර විපාක සිත්වලට රූප හදන්ට බැහැ. ඒක නිසා ඇඟවල් හැදෙන්නේ නෑ. සමහර අයගේ මතයක් තියෙනවා ඒකෙත් රූප තියෙනවයි කියල. ඒක වරදවා ගත්ත අදහසක්. කොහේ හරි ලියවිවි සුත්‍ර කොටසක් විස්තර කරන්නේ නැතුව, ඒ සුත්‍ර කොටස හැම තැනටම අතුරලා. එතකොට වැරදි වැටහීම් ඇතිවෙනවා. අරූපාවචර බ්‍රහ්මලෝකයේ කර්මජ රූප හටගන්නේ නෑ (විපාක හිත්වලට කර්මජ රූප හදන්න බෑ). විත්තජ රූප හටගන්නේ නෑ - ඒවාගේම සාකුජ රූප හටගන්නේ නෑ - ආභාරජ රූප නෑ - රූපාවචරයේ බෑ.

අනෙක් තැන්වල - ඒක සමුට්ඨානික - ද්වි සමුට්ඨානික - ත්‍රි සමුට්ඨානික - චතු සමුට්ඨානික රූප කායවල් තියෙනවා. දැනට අපිට තියෙන්නේ චතු සමුට්ඨානික කායක්. මේ චතු සමුට්ඨානික කාය පසුව පසුව හටගන්නාවූ සිත් නිසා බලපෑම් කරලා පවිෂාජාන ප්‍රත්‍යයයෙන් ප්‍රත්‍යය වෙනවා.

අපි මෙහමත් සිතමු. ගොඩක් සියුම් කරන්ට ගියන් පස්සේ පොඩියට කැඩුවම සමහර කෙනෙකුට අමාරු වෙනවා ග්‍රහණය කරගන්න. අපි ඉස්සරහදි අවස්ථාව ලැබෙන විදියට අපි එහෙම කොටස් කරලා ගමු. මේ කාරණය විතරක් මෙතැනදී තේරුම් ගනිමු.

අපි මේ දරන්නේ චතු සමුට්ඨානික කායක්. අපි උපදින වෙලාවේ අපි ඇඟක් නැතුවයි මෙහෙට එන්නේ. ප්‍රතිසන්ධිය ගන්න වෙලාවේ අපි පිටින් ගේන්නේ නෑනේ රූපයක්. අපේ ශරීරය වෙන අහකින් ගේන්නේ නෑ. ප්‍රතිසන්ධි සිත හට ගන්න වෙලාවේ ප්‍රතිසන්ධි සිත එතකොටම ඒ ප්‍රතිසන්ධි සිතත් එක්ක රූපයක් හටගන්නවා - වස්තු රූපය. ඒ වස්තු රූපය - ඒ කියන්නේ හිතට ඉන්න හටගන්නා වස්තු රූපය කර්මජයි. ප්‍රතිසන්ධි සිත හටගන්නා වෙලාවේදීම හිතක් එක්ක පවතින්නාවූ පුංචිම පුංචි ඒ ප්‍රතිසන්ධි රූපය - ඒක ඇවිල්ල කර්මජ නිසා අපි ඒ වෙලාවේදී ‘ඒක සමුට්ඨානිකයි’ - ‘ඒකජ කායයි’. අපිට තියෙන්නේ එක රූපයයි. කර්මජ රූපය විතරයි. විත්තජත් නෑ ආභාරජත් නෑ සාකුජත් නෑ මොකක්වත් නෑ. ඒ ප්‍රතිසන්ධි සිතත් එක්ක පහළවෙන රූපය. ඒක ඩිංගක් පරණ වෙනකොට - පොඩි විත්තක්ෂණ භාගයක් පරණවෙන කොට විත්තජ රූපයක් හටගන්නවා ඒකත් එක්ක. එතකොට අපි ප්‍රතිසන්ධි අවස්ථාවේ ආරම්භයේදී ‘ඒක සමුට්ඨානිකයි’ ඩිංගක් වෙලා යනකොට ‘ද්වි සමුට්ඨානිකයි’. ඊළඟට හවාංගය හැදෙනවා. හවාංග අවස්ථාවට එතකොට අපේ මේ පුංචි රූපය ‘කර්ම සමුට්ඨානිකයි’ - ‘සාකු සමුට්ඨානිකයි’ - ‘විත්ත සමුට්ඨානිකයි’. තුනක් තියෙනවා. ඊළඟට වැඩිලා වැඩිලා ආභාර ලබාගෙන ප්‍රත්‍යය වෙන අවස්ථාව දක්වාම ත්‍රි සමුට්ඨානික තියෙන්නේ. අපේ ජීවිතේ පටන් ගන්න කොට ‘ඒක සමුට්ඨානිකයි’ - ඩිංගක් වෙලා යන කොට ‘ද්විසමුට්ඨානික’ වෙනවා - හවාංග සිත ඉඳල පටන් ගන්නකොට ‘ත්‍රි සමුට්ඨානික’ වෙනවා - කෑම කන්න පටන ගත්තු දවසේ ඉඳලා ‘චතු සමුට්ඨානික’ වෙනවා. දැන් මේ

විදියට හැදිවිච ඇඟ - මේ රූප මිටියට පස්සේ පස්සේ - පස්සේ පස්සේ ඇති වෙනවා නාම ධම්. ඒ කියන්නේ නාම ධම් බලපෑම් කරන තාලේ බලන්න මේ විදියට.

අපි වැඩකරනවා - හොඳට වැඩ කරලා වැඩ කරලා හොඳට මහන්සි වෙලා නිදිමරාගෙන වැඩ කරනවා. වැඩකරාට පස්සේ දැන් මේ රූප කය කකියනවා -යාගන්න බෑ - නැගිට ගන්න බෑ - දැන් මොකද කරන්නේ? දැන් කරන්නේ මේකට විවේකයක් දෙනවා - මේකට නිවාඩුවක් දෙනවා - ඊළඟට නිවාඩුවක් දෙනවා කියල ගිහින් කරන්නේ මොකක්ද? ඇඳක් හොයා ගන්නවා - ශරීරය හරහා දානවා - හිත හවාංගයට දානවා - ශරීරය ඇදේ පෙරලනවා - හිත හවාංගයට ඇතුල් කරනවා - ඕකට කියනවා අපි නිදාගන්නවා කියල. දැන් මේ හවාංග ගත කරන්නේ එහෙම නැත්නම් නිදා ගන්නවා කියල කරන්නේ මොකක්ද? ඒ නිදා ගැනීම තුලින් අර ශරීරයට තිබිවිච තෙහෙට්ටුව ආදී දේවල් නැති කරගන්න බලපෑමක් කරනවා. ඔය එක විදියක්.

තවත් විදියකට බලමු. තවත් විදියකට බැලුවොත් එහෙම දැන් අපි හිත හොඳ හිතක් බවට පත්කර ගන්නවා. තරහ ගන්න හොඳ නෑ - හොඳ හිතක් හදාගන්න - මේ විදියට හිතන්න - එතකොට තමන්ගේ ශරීරයේ තිබෙන්නාවූ වෙනස් කම් නැතිවෙනවා - වේදනා කාරී ගතිය නැති වෙනවා කියල හිත හදන්න කියල කියන්නේ මේ හොඳ හිතුවිලි හදන්න හදන්න ශරීරයට යම්කිසි බලපෑමක් කරනවා. ඔහොම කරනවනේ අපි. දැන් ඔය සාමාන්‍යයෙන් තේරුම් ගන්න පුළුවන් විදිය.

සමහර සිත් තියෙනවා - ඕකේ වීථි ක්‍රමයක් යනවා - ඒ තමයි අකුසල සිතුවිලි -කුසල සිතුවිලි - ඒවාගේම අව්‍යාකෘත ගණයට ගන්නා වූ සිත්. විශේෂයෙන්ම බැලුවයිත් පස්සේ කුසල සිතුවිලි බලපෑම් කරනවා මේ ශරීරයට. අකුසල සිතුවිලි බලපෑම් කරනවා මේ ශරීරයට. පස්සේ තමයි විත්ත වෛතසික ධම් හටගන්නේ නමුත් කලින් හැදිලා තිබෙන්නාවූ ඒ රූප වල වෙනස්කම් කරන්ට - ඒවාගේම තියෙන දේවල් පවත්වාගෙන යන්ට මහා බල ඇණියක් - මහා බලපෑමක් කරනවා. ඔය කරුණු ආශ්‍රයෙන් හොඳට හිතාගෙන යනකොට අපිට තේරෙනවා මේ පස්සේ පස්සේ හැදෙන හිත මොකටද බලපෑම් කරන්නේ? මෙන්න මේ ඇතිවෙලා තිබෙන්නාවූ කය පාලනය කිරීමයි - හැදීමයි.

දැන් මේ උදව්වෙන දෙයත් ලඟ වශයෙන් දුර වශයෙන් බලපෑම් කරනවා. දුර වශයෙන් හිතුවට පස්සේ - දැන් අපි ඔය රස්නයක් ඇති උනාට පස්සේ නාන්නේ. නාන වෙලාවට මේ රූපයටම බෑ ශරීරය නාන කාමරයට එකතු කරගෙන ගිහිල්ල අර shower එක ඇරලා හරි නැත්නම් හරි නාවන්ට බෑ. ඒකට නාමය ක්‍රියාත්මක වෙන්න ඕනෑ. නාමය තමයි මේ රත් වෙව්ව ශරීරය shower එකට අල්ලන්නෙන් ඒවාගේම සිතල කරවන්නේ - තෙත් කරවන්නේ - උණුසුම් කරවන්නේ අර නාම ධම් ටික. එතකොට ඒක පවත්වන්න ඉස්සරවෙලා පහළ වෙව්ව රස්නයට රූපයට පසු පසු පහළ වෙන්නාවූ ඒ මානසික ධම් නාම ධම් බලපෑම් කරන විදිය තමයි ලඟ වශයෙන් දුර වශයෙන් ඔය විදියට අපි තේරුම් කරගන්ට

ඕන වෙන්තේ. ඒක නිසා මම මෙන්න මේ කථාව තමයි මේ වෙලාවේ කිව්වේ. පළමුවෙන් පළමුවෙන් පහළ වෙලා තියෙන්නාවූ ඒ රූප ධර්මයන්ට පසුව පසුව පහළ වෙන්නාවූ වෛතසික ධර්මයෝ - චිත්ත ධර්මයෝ - නාම ධර්මයෝ ප්‍රත්‍යය වෙන විදිය.

‘පච්ඡාජාතා චිත්තවෛතසිකා ධර්මා පුරෙජාතස්ස ඉමස්ස කායස්ස පච්ඡාජාතපච්චයෙන පච්චයෝ’. මේ උද්දේස පාඨය. අපි මේ ටික තේරුම් අර ගන්නා කියල මම විස්වාස කරනවා. යමක් තියෙනවා නම් තව අපිට සාකච්ඡා කරලා දැන ගන්න පුළුවන්. ඒනිසා මේ ධර්ම කොටස් මේ විදියට මේ හේතු එල ධර්ම ගොන්නේ එන ධර්ම කොටසක් මේ විදියට ක්‍රියාත්මක වෙන බව ලොව්තුරා බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ඒ පිරිසිඳු වූ සර්වඤ්ඤා ඥානයෙන් ධර්ම මනසිකාර ඥානයෙන් ඉතාම පිළිවෙලකට පැහැදිලිව උතුම් ලෙස විනි විද අවබෝධ කරගත්ත. බුදුරජාණන් වහන්සේ ඔය විදියට කියල දීල තියෙන නිසානේ අපි හිතන්නේ මෙනෙහි කරන්නේ. මේ අභිධර්මය කියන එක හරියට අර quantum theory එක වගේ - මේක මහා සමූහයක් තියෙන්නේ. මේක ඔවුනොවුන්ට ප්‍රත්‍යය වෙන විදිය - උපකාර වෙන විදිය මහා රංචු රංචු තියෙන්නේ. අපිට අවබෝධ කරගන්න පහසුවෙන විදියට මාතෘකා ස්වරූපයෙන් එක එකක් - එක වතාවකට එකක් අරගෙන තමයි කථා කරන්නේ. එහෙම නැති උනොත් එහෙම අපි අවුල් ජාලයකට යනවා. ඒ කථා කරගෙන යන ධර්ම කොට්ඨාසයක එක අවස්ථාවක් තමයි මේ. පසුව හටගත්ත දෙයක් කලින් හටගත්ත දේකට බලපෑම් කරන විදිය - උපකාර වෙන විදිය. ඒ අනන්ත ගුණ ඇති බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ගැඹුරු ධර්මය මේ විදියට වෙන් වෙන් වශයෙන් අවබෝධ කරගත්තේ පාරමි ධර්මයන්ගේ ඉතිරිවීම් මුහුකුරාගිය සුවිසාල මහා ප්‍රඥාවකින්. ඒ නිසා ඒ නාමය ධරණ - ඒ ප්‍රඥාවක් ධරණ ඒ වාගේම නොමසුරුව - ලෝභ නැතුව - ඊර්ෂ්‍යා මලෙන් - ක්‍රෝධ මලෙන් නැතුව ඒවාගේම නිර්ලෝභීව අවබෝධ කරගන්නා වූ අයට අවබෝධ කරගැනීම පිණිස නියාය ක්‍රම දක්වල දේශනා කොට වදාළ බුදුරජාණන් වහන්සේට අපගේ නමස්කාරය වේවා! එම ධර්මය තමන් වහන්සේගේ ගෝල බාල පිරිසත් එක්ක මේ දක්වා පැවතගෙන එන්ට ආරක්ෂා කරා වූ ඒ වාගේම ඒ ධර්ම ක්‍රමය මෙනෙහි කිරීම දියුණු කරා වූ ඒ සාරිපුත්ත මහා රහතන් වහන්සේට - උන්වහන්සේගේ ගෝල බාල අනුශිෂ්‍ය පරම්පරාවට ඒ ආර්ය ශ්‍රාවකයන් වහන්සේලාට අපගේ නමස්කාරය වේවා! ඒවාගේම අපිටත් මේ ධර්ම මාර්ගයේ මෙනෙහි කරමින් ගමන් කොට ඒ ආර්යන් වහන්සේලා අවබෝධ කරගත් ගාමිනීර ධර්ම ස්වභාවයන් පැහැදිලිව විනිවිද අවබෝධ කරගෙන පොඩ්ඩකටවත් ආත්මයක් තියෙනවා කියල හිත ගාගන්නේ නැතුව දෘෂ්ටියෙන් - ඒ දෘෂ්ටියකට පත්වෙන්නේ නැතුව හැම වෙලාවේම බෙදා බෙදා - බෙදා බෙදා මේ ශක්ති ස්වරූපයන් ධර්ම ස්වරූපයන් ධර්ම හැටියට දැනගෙන - ධර්ම ගුණ හැටියට දැනගෙන ඒවාට නොඇලී ඒවාට නොබැඳී කෙලවර නිවනින් සැනසෙන්නට ලැබේවා! කියල මෙමුත්‍රියෙන් ප්‍රාර්ථනා කරනවා. හැමදෙනාටම තෙරුවන් සරණයි! ප්‍රශ්න තියෙනවා නම් අහන්න.

තෙරුවන් සරණයි ස්වාමීන්වහන්ස අප්‍රමාණ පින්! මම හිතනවා අදත් අපිට විශේෂම දේශනාවක් අහන්න ලැබුනේ - අපි භාග්‍යවත් උනේ. ඇත්තටම මේ පච්ඡාජාත ප්‍රත්‍යය කියන කොට හිතාගන්නත් අමාරු තත්වයක් තමයි තිබුනේ ස්වාමීන්වහන්සේ කලින්ම පැවසුවා වගේ. කොහොමද මේ පසුව උපන් දෙයක් පෙර උපන් දේකට ප්‍රත්‍යය වෙන්නේ

කියල. ස්වාමීන් වහන්සේ අපිට දීපු උදාහරණත් එක්ක ගත්තහම අපිට ඒක එදිනෙදා ජීවිතයට ගලපලා ඒ විදියට හිතාගන්න පුළුවන් උනා. අවසාන වශයෙන් අපි මේ පරමාර්ථ ධර්මවල විත්ත වෛතසික ධර්ම කොයි ආකාරයෙන්ද කලින් හටගත්ත රූපයන්ට ප්‍රත්‍යය වෙන්නේ කියන එක තමයි ස්වාමීන්වහන්සේ අපිට පැහැදිලි කරලා දුන්නේ.

ස්වාමීන්වහන්ස මෙතෙන්දි විශේෂයෙන්ම දැකපු දෙයක් තමයි දැන් පරමාර්ථ ධර්ම ගැන කථාකරන කොට අපි විතක්ෂණයක් එහෙමත් නැත්නම් කුඩාම අවස්ථාවට ගිහිල්ලයි සොයල බලන්නේ - මේවා විමර්ශනය කරන්නේ. දැන් මෙතෙන්දි ගන්නකොට කලින් පහළ වෙච්ච රූපයකට පසුව හැදෙන විත්ත වෛතසික ධර්ම බලපානවා කියන කොට එතන සන්නතික පැවැත්මක් හැටියට ගත්ත බවක් ජේනවා ස්වාමීන් වහන්ස. එතකොට එහෙමද අපි සලකන්න ඕන එහෙම නැත්නම් ඒ පහළවෙන දෙය බොහෝම කිට්ටු කාලයකදී ඊට කලින් විත්තක්ෂණ මාත්‍රයේදී පහළ වෙච්ච දේවල් වල මට්ටමටම යනවද මේ ප්‍රත්‍යය වීම කියනඑක පොඩ්ඩක් දැන ගන්න කැමතියි ස්වාමීන් වහන්ස. තෙරුවන් සරණයි!

ස්වාමීන් වහන්සේ - ඕලාරික වශයෙන් - ඒ කියන්නේ වැඩි හැල හැප්පීමක් නැතුව මේ දේ තියෙන බව තෙරුම්ගන්ට උපකාර වෙන විදියට තමයි මම මේ ටික මේ වෙලාවේදී ටිකක් කියල දුන්නේ.

ඒක සන්නතියේත් යනවා. සන්නතියේ යනකොට - සන්නතියේ කථාව කරනකොට මෙහෙමයි තියෙන්නේ. ඕක පොඩ් විත්ත වීථියකට බහිනවා. දැන් ඕක කියපු නිසා අපිට යන්න පුළුවන්. දැන් උද්දේසය තමයි මම කිව්වේ - ඒ කියන්නේ මාතෘකාව තමයි ඔය වාක්‍යය ගතකලේ. හැබැයි මේකේ තිබෙනවා වීථි කථාවක්. වීථි කථාවක් කියල කියන්නේ කුසල - අකුසල - අව්‍යාකෘත ධර්ම හැටියට මේක සලකනවා. ඔන්න දැන් තමයි අපිට ප්‍රයෝජනවත් වෙන්නේ අර ධර්මසඬ්ගණි මානිකාවේ පළවෙනි කොටස් තුන. කුසලා ධර්මා - අකුසලා ධර්මා - අබ්‍යාකෘතා ධර්මා කියල කිව්වනේ. ඔය විදියට තමයි පට්ඨානයේ - ඔය විභව්ගයේ එහෙම යන්නේ.

මේ විදියට තියෙන්නේ ඕක. ඔය වීථි කථාව ගන්න කොට - ‘කුසලො ධර්මො අබ්‍යාකෘතසස ධර්මස්ස පච්ඡාජාතපච්චයෙන පච්චයො’ කියල කියනවා. දැන් මේ කථාව ධර්මය කියවපු තේරුම් ගත්ත අයට එතරම්ම අමාරුවක් වෙන්නේ නෑ මේ කියපු වාක්‍ය නමුත් මම කැමතියි මේක අපේ ප්‍රාථමික අයටත් හිතට ගැට ගැහී යන විදියට එහෙම නැත්නම් ලිහිල තැන්පත් වෙන විදියට කියන්න.

‘කුසලො ධර්මො අබ්‍යාකෘතසස ධර්මස්ස පච්ඡාජාතපච්චයෙන පච්චයො’ = ‘කුසල ධර්මය අව්‍යාකෘත ධර්මයකට පසුව උපන්නාවූ ධර්ම ශක්තියක් හැටියට - ප්‍රත්‍යය ධර්මයක් හැටියට උපකාර වෙනවා’ කියන එක කියන්නේ. ඔය කුසල ධර්ම කථාව නම් - කුසල ධර්ම කියල කියන්නේ ජවන්නේ. ඒ කියන්නේ ‘සෝමනස්ස සහගත’ ආදී කාමාවචර කුසල් සිත් 8 - රූපාවචර කුසල් සිත් 5 - අරූපාවචර කුසල් සිත් - ඊළඟට ‘අපරියාපන්න එනම් ලෝකෝත්තර’ - මේවා කුසල ධර්ම. දැන් මේ කුසල ධර්ම යන්නේ ජවන් අස්සෙතේ. මේ ජවන් සිත් අද මාතෘකාව දිහා බැලුවහම අබ්‍යාකෘතයකට තමයි උපකාර වෙන්නේ. අව්‍යාකෘත ධර්ම කියල කියන්නේ මොනවද? අව්‍යාකෘත ධර්ම කියල කියන්නේ - රූප ධර්ම අව්‍යාකෘතයි -

හේතුව රූප ධර්ම වල කුසල භාව ගතියක් නෑ. අකුසල භාව ගතියක් නෑ. නිකම්ම නිකං අනිත් ඒවාගේ බලපෑම යටතේ ඒවාටත් උපකාර වෙමින් තියෙන කුසල වශයෙන් බොල් - අකුසල වශයෙනුත් ඒකේ බොල් ගතියක් තියෙන්නේ. ඒක නිසා අව්‍යාකෘතයි. ඊළඟට විපාක සිත් අව්‍යාකෘතයි. අපේ භවාංග සිත් අව්‍යාකෘතයි' ඒකේ කුසල ස්වභාවයකුත් නෑ අකුසල ස්වභාවයකුත් නෑ - ඒක විපාකයක්. නිර්වාණ ධාතුව අව්‍යාකෘතයි. දැන් කුසල නොවෙන අකුසල නොවෙන දේවල් අව්‍යාකෘතයි. ඒකේ තියෙනවා - ක්‍රියා සිත් ටිකයි - විපාක සිත් ටිකයි - රූප ධර්ම ටිකයි - නිර්වාණ ධාතුවයි. මේ ගොඩවල් ටිකට කියනවා අව්‍යාකෘත ධර්ම කියල.

දැන් මේ කලා කරන කොට කුසල ධර්මය අව්‍යාකෘතයකට තමයි පවිජාජාත ප්‍රත්‍යයයෙන් ප්‍රත්‍යය වෙන්නේ. එතකොට කුසල ධර්මය කියල කියන්නේ කුසල් ජවන්. ඒ කුසල ජවනයේ අර රූපයකට බලපෑම් කරනවා. ඒ කියන්නේ - බලපෑම් කරනවා කියල කියන්නේ පවතින්න උදව් වෙනවා කියන එකයි. දැන් ජවන් සිත් වෙනකොට අපි මෙහෙම හිතමු බලන්ට. ජවන් සිත් හරියට එතකොට රූප පහළ වෙලානේ තියෙන්නේ. ඔය වීථියක සියුම්ම ස්වභාවයක් නැතුව සිංගක් මෙහාට වෙලා. අපි රූපයක් දකින කොට - රූපයක් ඇහැ ගැටෙන කොට ඔන්න දැන් රූපය පහළ උනා. පහළ වෙච්ච අලුත් රූපය අතිමහත්තාරම්මණයක් නම් භවාංගයේ වැදුන (භවාංගය හැපෙන්නේ ඒ අලුතින් ඇතිවෙච්ච රූපයේ) භවාංග වලන - භවාංග උපච්ඡේද - (දැන් හැදිව්ච රූපය - බාහිර ආරම්මණ රූපය නෙමෙයි ඇතුලත හැදිව්ච වස්තු රූපය තියෙනවනේ - ඒකත් හටගත්තනේ) - ඊළඟට ඒ එක්කම පංච ද්වාරාවජ්ජනයට ඊට පස්සේ සම්පට්ච්ඡනයට - සන්තීරණයට - වොත්තපනයට ගිහිල්ල - ඊළඟට ජවන් වලට එතකොට අරමුණු කරන රූපය නෙමෙයි අරමුණු කරන රූපයත් එක්ක ඇතුලත (අපි තුල) පහළ වෙච්ච අජ්ඣන්ත රූපය. ඒක ඒ වෙලාවට පහළ වෙලා තියෙන්නේ ජවන් හරියට යනකොට - මේ ජවනයේ බලපෑම් කරන්නේ සහ රකින්නේ අර ඉස්සර වෙලා පහළ වෙලා තිබෙන්නාවූ රූපයකටයි. ඒක, ඒක විත්තක්ෂණිකයි - ඊළඟට සිංගක් පරණයි.

ඒවාගේම තමයි තවත් කලාවක් තියෙනවා. ඒක හැබැයි අපේ පින්වතුන්ට ඔක්කොම ටික අවුල් වෙයිද දන්නෙත් නෑ මේ කියන කලාව - ජවන් සිතක් පහළ වෙන්න කලින් සිතක් පහළ වෙනවා මනෝද්වාරික වශයෙන් සහ වොත්තපන වශයෙන්. එතනදී පහළ වෙච්ච රූප තියෙනවා. සිතකට අනුව පහළ වෙන රූප තියෙනවා. ආන්න ඒ රූප වලට මේ ජවනයේ බලපෑම් කරන කලාව තමයි ඔය කියන්නේ 'කුසලො ධර්මො අබ්‍යාකෘතසස ධර්මස්ස පවිජාජාතපච්චයෙන පච්චයො' කියල.

ඊළඟට තියෙනවා අකුසලය - අකුසලයත් ඒ වගේ. අකුසල් ජවනයක් යන කොට අකුසල් ජවනයකට ඉස්සරවෙලා ඒ විත්ත වීථියේ - කලින් - ඒකට සමානව පහළ වෙච්ච රූපයකට ආරක්ෂක බලපෑමක් සිද්ධ කරනවා. ආන්න ඒක තමයි - ආරක්ෂක බලපෑමක් එහෙම නැත්නම් අපි කියමු පරම්පරානුඤාතව ඉස්සරහට යන්න බලපෑමක් කරනවා. ඒකට කියනවා 'අකුසලො ධර්මො අබ්‍යාකෘතසස ධර්මස්ස පවිජාජාතපච්චයෙන පච්චයො' කියල.

අනිත් එක කියනවා තව විටියක් කලා කලාකරනවා ඔහොම යනකොට අව්‍යාකෘත ධර්මයක් අව්‍යාකෘත ධර්මයකට උපකාරවෙනවා කියල. ඒ කියන්නේ ඔය විත්ත විටිවල ජවන් හරියෙන් කුසල සහ අකුසල වැඩ කරන්නේ - අනිත් ඒවා ඔය ජවන් වලට පස්සේ යන තදාරම්මණ ඊළඟට තව තියෙනවනේ සම්පට්ච්ඡන - සන්තීරණ - වොත්තපන - ඔය වගේ දේවල් ආන්න ඒවා අව්‍යාකෘතයි. අව්‍යාකෘත ධර්මයක් අව්‍යාකෘත ධර්මයකට බල පෑමක් වෙනහැටි නැත්නම් උපකාරවෙන හැටි තමයි ඒකෙන් කියන්නේ. ඒක නිසා විත්ත විටියක අනුලන්ත පුළුවන් ඔය කලාව ඔය විදියට. තෙරුවන් සරණයි!

තෙරුවන් සරණයි ස්වාමීන් වහන්ස පොඩි පැහැදිලි කිරීමක් අවශ්‍යයි කියල හිතන. අර ජවන් සිත් පහළ වෙන්න කලින් වොත්තපන සිතේදී ගන්න රූපය කිව්වේ මොන රූපයද කියල පොඩ්ඩක් පැහැදිලි කරන්න පුළුවන්ද ස්වාමීන් වහන්ස තෙරුවන් සරණයි!

ස්වාමීන් වහන්සේගේ - වොත්තපන සිත - ඒකෙ තියෙනවා - වොත්තපනය ඇතිවෙන කොට පහළ වෙනවා කර්මජ රූප පහළ වෙනවා. තව එකක් තමයි අපේ පින්වතුන්ට කියන්න ඕනෑ - එක විත්තක්ෂණයක තිබෙනවා අවස්ථා තුනක්. ඒ අවස්ථා තුනේම රූප පහළ වෙනවා. අවස්ථා තුනයි කියල කිව්වේ - එකක් තමයි උප්පත්ති අවස්ථාව එකක් තමයි තිලී අවස්ථාව එකක් තමයි භංග අවස්ථාව. එතකොට ඒකෙදි කලින් කලින් හටගත්ත රූප - අපි හිතමු මෙහෙම - දැන් ඔය කතා කරන්නේ ප්‍රත්‍යය උප්පන්න ධර්ම සම්බන්ධයෙන්නේ - දැන් වොත්තපනය සහ මනෝද්වාරාවච්ඡන සිත් දෙක කලින් කලින් විත්තයන් එක්ක ඉපදිලා ඒකෙ මධ්‍යයට පැමිණෙනවනේ රූප. ඒවා ඇවිල්ලා කර්මජයි මූලයි, ප්‍රධානයයි - විත්තජයි - ඊළඟට සාතුජයි - ඒ ඔක්කොම බලපානවා හැබැයි මූලය කර්මජයි. ඒක නිසා කර්මජ රූප වලට පවිෂාජාන ප්‍රත්‍යය ශක්තියෙන් උපකාර වෙනව - අනිත් රූපවලටත් එහෙම වෙනවා - ප්‍රධානය කර්මජ. ඒක ඇහුවේ මොකක් හරි පටලැවිල්ලක්ද?

නෑ ස්වාමීන්වහන්ස එතෙතේදී මොන රූපද කියන එක තමයි දැන ගන්න ඕන උනේ. එතකොට තේරෙනවා කලින් කලින් හටගෙන ප්‍රවෘත්ති වශයෙන් පවතින ඒ රූපයට තමයි ඊළඟ හිතෙන් එන එක ප්‍රත්‍යය වෙන්නේ කියල. ස්වාමීන් වහන්ස පැහැදිලියි කියපු විදිය.

ස්වාමීන්වහන්සේ - තව එක්ක තියෙනවා - ඒකෙ බලපෑම තියෙනවා - කර්මජ රූපයටත් බලපානවා - විත්තජ රූපයටත් බලපානවා - ඒවගේම තමයි විශේෂයෙන්ම අනිත් රූප වලටත් බලපානවා හැබැයි directly ම බලපාන එක තමයි කර්මජ රූප. අනෙක් ඒවටත් 'ත්‍රිජ' කියල කිව්වට පස්සේ බලපානවා - 'චතුජ' එකෙන් බලපානවා.

බොහෝම පින් ස්වාමීන්වහන්ස තෙරුවන් සරණයි!

ප්‍රශ්නය - තෙරුවන් සරණයි ගෞරවණීය ස්වාමීන්වහන්ස පොඩි තැන් දෙකක් පැහැදිලි කරගන්න තියෙනවා. ඉතාම කෙටියෙන් පැහැදිලි කරලා දෙනවානම් බොහොම පින්. ස්වාමීන් වහන්ස අර වර්ග කිරීමේදී ඒකජ - ද්විජ - ත්‍රිජ -චතුජ කියල මේ තේරෙයික සන්විසින් අපායේ සන්විසින් චතුජ කායටද අයිති වෙන්නේ කියල එක ප්‍රශ්නයක්. දෙවෙනි ප්‍රශ්නේ ස්වාමීන්වහන්ස දැන් ඔබවහන්සේ පැහැදිලි කරා කෑම කන්න පටන්ගත්තු දවසේ

ඉඳල වතු සමුච්චානික වෙනවා කියල. ඒ කියන්නේ දැන් මනුෂ්‍ය සත්වයෙක් නම් අම්මට සම්බන්ධ වෙලා ගර්භාෂයට සම්බන්ධ වෙලා ආහාර ලැබෙන තැනද බිහි උනාට මුඛයෙන් ආහාර ගන්න තැනද කියල. ඒ දෙකත් පැහැදිලි කරලා දෙනවානම් බොහොම පින්. තෙරුවන් සරණයි!

පිළිතුර - එකේදී අම්මාගේ ශරීරයෙන් ගන්න time එකක් කියන්නේ නෑ හැබැයි අම්මාගේ ශරීරයෙන් ආහාර එයාගේ ජීවිතේට යනවනේ - ආහාරජ යනවනේ - ඒ අවස්ථාව තමයි සලකන්න තියෙන්නේ. කොයි වෙලාවේද අහවල් දවසේද කියල කියන්න බෑ - නමුත් එයාගේ ශරීරයට ඇතුලතින් මොනවා හරි ඕෂා රූපයක් හරි මොකක් හරි යනවා. හැබැයි නියම විදියට ආහාර ගන්නවා කිව්වට පස්සේ එයා ඉපදුනාට පස්සේ රසත් එක්ක යනවා නම් ශරීරයෙන් වෙන් උනාට පස්සේ, කිරි වශයෙන් යනකොට. හැබැයි time එකක් කියන්නේ නෑ. මවු කුසේ ඉඳලම ආහාර ගන්න එක තමයි සලකන්න ඕනේ. ඔය කථාව මම හිතන්නේ මම මීට ඉස්සෙල්ලත් දවසක කිව්වා. ඔය ප්‍රශ්නේ නිරාකරණය වෙනවා මෙන්න මෙහෙම හිතුවට පස්සේ. ඒ තමයි දැන් අපි හිතමු ආහාරජ රූප පටන් ගන්නේ මවු කුසෙන් ඉපදුනාට පස්සේ කියල - වෙන් වෙලා ඉපදුනාට පස්සේ කියල. එතකොට සත්වයාගේ සලකන්න වෙනවා ඒ දක්වාම ආහාරජ රූප නෑ කියල - එතකොට තියෙන්නේ එයාගේ රූප වර්ග තුනයි කියල සලකන්න වෙනවා. එතකොට ත්‍රි සමුච්චානිකයි. ත්‍රි සමුච්චානිකයි කියල කිව්වහම නිකං අඩුවක් ජේනවනේ. දැන් මවු කුසේ ඉන්න එක්කෙනාට ඒ ශරීරයට අවශ්‍ය කරන දේවල් මව හරහා ලැබෙන නිසා වතු සමුච්චානික වශයෙන් සලකන්න ඕන. ඒකෙ දිනේ කියන්නේ නෑ අහවල් දවසේ ඉඳල කියල. යම්කිසි වෙලාවක කියල තමයි කියන්නේ - එහෙම සලකන්න බැරි නිසා තමයි ඒ විදියට කියල තියෙන්නේ. තෙරුවන් සරණයි!

තෙරුවන් සරණයි ස්වාමීන් වහන්ස තව පොඩි දෙයක් ඇහුව නිරයේ සත්වයෝ වතුජ කායද කියල.

පිළිතුර - හැබැයි ඒ ගැන කොහෙවත් කියල නම් නෑ - වතු සමුච්චානිකයි සමහර නිරයක සත්වයෝ. සමහර අයට කියන්න පුළුවන් ත්‍රි සමුච්චානිකයි කියල යන විදියට. දැන් අපායේ බත් කන්න නෑනේ. ඊළඟට සෘතුජ රූප තියෙනවා. විත්තජ හොඳටම තියෙනවා - කර්මජ රූප කථා කරන්න දේකුත් නෑ. ඒවාගේම ඒකෙදී ආහාර ගන්නවා කියල නෑනේ. ජේත ලෝකේ අහාර ගන්න ඒවා තියෙනවා. ඒකනිසා අනිවාර්යෙන්ම වතු සමුච්චානිකයි. තිරිසන් ලෝකේ තියෙනවා. මම සලකන විදියට නිරයේ ඉන්නාවූ අය නිකත් ජේන විදියට ත්‍රි සමුච්චානිකයි වගේ. හැබැයි කොහෙවත් කියලනම් නෑ. ඒකෙ ආහාර ගන්නේ නැති නිසා තමයි ඒ විදියට සලකන්න වෙන්නේ. තෙරුවන් සරණයි!

බොහොම පින් ස්වාමීන්වහන්ස

ප්‍රශ්නය - ස්වාමීන් වහන්ස එතකොට ආයතන හැටියට ගන්න කොට ජීවිතා විඤ්ඤාණය කියන එක නෑ වගේ හිතෙනවා එහෙම අවස්ථාවලදී. ඒක හැබැයි සඳහන් වෙන්නේ නෑ කොහෙවත් නේද ස්වාමීන් වහන්ස?

ස්වාමීන්වහන්සේ - හැබැයි තියෙන හැටියට තමයි සඳහන් වෙන්නේ. සාමාන්‍යයෙන් බ්‍රහ්මලෝකේ අයට තමයි ජීවිතා විඤ්ඤාණය පහළ වීම නැතෙයි කියල කියන්නේ. අනිත්

සත්වයන්ගෙන් සමහර අයට දැන් තිරිසන් ලෝකේ උනත් සමහර සත්වයන්ට සෝන විඤ්ඤාණය එහෙමත් නෑ කියනවනේ. සමහර සත්වයන්ට සාණ විඤ්ඤාණයේ අඩුපාඩු තියෙනවලු. ඒක නිසා දැන් හතරම ගත්තයිත් පස්සේ සාමූහිකව කාම ලෝකයට කියල අරගෙන වතු සමුට්ඨානික කියල ගත්තම සහ ඉන්ද්‍රිය වශයෙන් බෙදුවහම ප්‍රසාද වශයෙන් වර්ග කරහම නමුත් කර්මානුරූපව තැන් තැන් වල එක්කෙනෙකුට එකක් අඩුපාඩු වෙන තැන් තියෙනවා. තවත් ඔය තැනක තියෙනවා මෙහෙම කතාවක් කියල.

ඒ තමයි ඔය ඉන්නවනේ පක්ෂීන් ජාතියක් ඔය මස් කන කුරුල්ලෝ Vulturesල. ඒ Vultures ලට වේතනාව මුල්කරගෙන බඩ ගින්න නිවෙනවයි කියල එකක් තියෙනවනේ. ඒ කියන්නේ ඒ ගොල්ලන්ට කන්න නෑ - කන්න නැත්නම් ඉතින් බඩ ගින්නනේ තියෙන්නේ - ඒ උනාට ඒක සම්පූර්ණ වෙනවලු කන්න තියෙන ආසාව හින්ද. එහෙම ස්වභාවයක් තියෙනවා සත්වයන්ට. සත්වයන්ගේ තියෙනවා අමුතු විවිධත්වයක්. සමහර අයට සෝන ප්‍රසාදය නෑ. සමහර අයට සාණ ප්‍රසාදය නෑ සමහරුන්ට එක එක අඩුපාඩුකම් තියෙනවා. ඒ කර්මයේ හැටියට නමුත් සාමූහික වශයෙන් ගත්තයිත් පස්සේ ඒ ඔක්කොම අයිති කරන්නේ ඉන්ද්‍රිය ධර්ම 5 හම තියෙන්නාවු ගොඩට දාල - කාම භූමියේ.

හොඳයි ස්වාමීන්වහන්ස බොහොම පින්. කාලවේලාව පැමිණිල තිබෙනවා සාකච්ඡාව නිමා කරන්න. ස්වාමීන් වහන්ස අදත් ඔබ වහන්සේ කාල වෙලාව නොබලා අපිත් සමඟ සම්බන්ධ වෙලා මේ ආකාරයෙන් දැන් සිත කාලයත් උදාවෙගෙන එනකාලේ අපිට මේ අයුරින් අනුග්‍රය දැක්වීම ගැන අපි ඉතාමත් භාද්‍යාංගම කෘතවේදීතාව බව ප්‍රකාශ කරනවා ස්වාමීන් වහන්ස. ඒවගේම අපි අද දවසේ මේ ධර්ම සාකච්ඡාව තුලින් රැස්කරගත් සියලුම කුසල් ඔබවහන්සේට අනුමෝදන් කරනවා. වහ වහා නිර්වාණ ධාතුව අවබෝධ වේවා කියල පුර්වනා කරනවා සියලුම කල්‍යාණ මිත්‍රයන් වෙනුවෙන්. ඒවගේම දළුබත්ත මහත්මයා තරමක අසනීපයෙන් පසුවෙන බවත් මට දැනගන්න ලැබුණා. අපි එතුමාටත් නිදුක් නිරෝගී සුව ප්‍රාර්ථනා කරනවා අපිට මෙවැනි අවස්ථාවක් ලබා දීම සම්බන්ධයෙන්. දැන් වසර තුනකට වැඩි කාලයක් අපි අභිධර්මය හදාරමින් අපිට පුළුවන් හැටියට අපේ දැනුම් මට්ටම් අනුව මේක තේරුම් ගන්න උත්සාහයක් කරනවා. ස්වාමීන් වහන්ස ඉතාම සරලව මේක පැහැදිලි කරලා දෙන නිසා ඒක තව දුරටත් අපිට පහසුවක් වෙලා තියෙනවා. හොඳමයි ස්වාමීන් වහන්ස එහෙමනම් අද සාකච්ඡාව නිමා කරන්න ඔබවහන්සේට නැවතත් යොමු වෙනවා ලබන සතියේ හමුවීමේ බලාපොරොත්තුවෙන්. තෙරුවන් සරණයි ස්වාමීන් වහන්ස!

ස්වාමීන් වහන්සේ - හොඳයි, හැමදෙනාටම සැනසිල්ලක් වේවා! අපි අදත් ධර්ම මාතෘකාව යටතේ ධර්ම කොට්ඨාසයක් ඉදිරිපත් කරගෙන සාකච්ඡා කළා. සමහරකොටස් අතිශය සියුම්. ඒවා යම්කිසි විදියකින් හිතන්න තිබුනත් හිතල skip කරන්නත් කියල අදහස් එනවා හේතුව කෙනෙකුට ග්‍රහණය කර ගැනීමේදී අපහසුවක් වෙයිදෝ කියල. නමුත් ඉදිරියේදී ඒවා භාරලා ගන්න ඕන වෙන තැන් තියෙනවා. එහෙම අවස්ථාවක් එනවා. කෙසේහෝ වේවා මේ පින්වතුන්ගේ ධර්මවිෂන්දය ඒ දැන ගැනීමට තිබෙන කුසලවිෂන්දය ඉතාමත්ම වටිනවා. ඒක නිසා තමයි මේ කාලය ගන්නේ. ඉතින් අදත් ධර්මය ඇසීම තුලින් උපදවා ගන්න කුසල ධර්මයන්ගේ බලයෙන් ශක්තියෙන් ඒවාගේම බුද්ධ ධර්ම සංඝ යන ත්‍රිවිධ රත්නයේ අනන්ත

අපරිමාණ ගුණානුභාව බලයෙන් පින්වත් ලලිත් දළවත්ත මහත්මයාට අපි නිදුක් නිරෝගී දීර්ඝායුෂ ප්‍රාර්ථනා කරන්ට ඕනෑ. එතුමා මේ කාලයේ තරමක් අසනීප වෙලා වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර බෙහෙත් හේත් ඖෂධ ක්‍රම භාවිතා කරමින් යොදාගනිමින් වාසය කරනවා. අපි මේ උපදවා ගත්තු ධර්මයේ සියලුම පුණ්‍ය ධර්මයන්ගේ කුසල ධර්මයන්ගේ බලයෙන් ඒ පින්වත් මහත්මයාට ඒ වෛද්‍යවරුන්ගේ දැනුම උදව් උපකාර ලැබීම හෙද හෙදියන්ගේ උදව් උපකාර ලැබීම ප්‍රත්‍යය පහසුකම් අහාර පාන ආදිය නොඅඩුව ලැබීම සැලසීම වහ වහාම නිරෝගී භාවය සැලසේවා! දීර්ඝායුෂ ලැබේවා! ඒ වාගේම වෛද්‍යවරුන්ටත් කිසිම කරදරයක් නැතුව යම්කිසි බාධකයක් තිබෙනවානම් ගරීරගත ඒ සියල්ලම හසුකරගන්න ලැබේවා! ඒවාගේම නිවැරදි ඖෂධ ක්‍රමය යොදන්ටත් ශක්තිය ලැබේවා! ඒවාගේම බාධකය කරදරයක් නැතුව මැඩ පවත්වලා ඒ මහත්මයාට නිරෝගී භාවය සලසා ගන්ට අපි මේ බණ ඇසීම තුලින් වඩා ගත්ත සියලුම කුසල් හේතු වාසනා වේවා! කියල මෙමතියෙන් ප්‍රාර්ථනා කරනවා. ඒවාගේම ඒ පින්වත් පවුලේ සෑම දෙනාටමත් ජයන්ත මහත්මයා මේ වැඩ සටහන මෙහෙයවනවා සියලුදෙනාම එක්කාසු කරමින් ඒ පින්වත් මහත්මයාටත් - ප්‍රශ්න ඇසුවාට ඒ පින්වත් සැමදෙනාටත් අසාගෙන සිටියාට සෑම දෙනාටමත් මේ උතුම්වූ ධර්මය මනසිකාරය පවත්වාගෙන යන්ට පිහිට වේවා! මේ ධර්ම මාර්ගයේ ගමන්කොට සැමදෙනාටම කෙලවර අමාමභ නිවනින් සැනසීම ලැබේවා කියල මෙමතියෙන් ආශීර්වාද කරනවා. ප්‍රාර්ථනා කරනවා. සැමදෙනාටම තෙරුවන් සරණයි!

සාධු! සාධු! සාධු!

සිලවන්තං ගුණවන්තං - පුඤ්ඤකම්බෙන්තං අනුත්තරං
 දුල්ලබෙන මයා ලද්ධං - පස්සිතුං වන්දිතුං වරං
 සාරිපුත්තාදි ථේරානං - ආගතං පටිපටියා
 සද්ධා සීලං දයා වාසං - බුද්ධ පුත්තං නමා මහං

ඉහත සඳහන් ධර්ම දේශනාව

අති පූජ්‍ය හන්තේ ජීනාලංකාර ස්වාමීන්වහන්සේ විසින් දේශිතයි.